

KŐBETEGSÉG

Dr. Villányi Kinga

PTE KK Urológiai Klinika

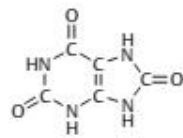

**Hólyagkő, 14 éves fiú,
i.e. 4800**

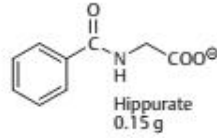
Epidemiológia

- **Prevalencia: 2-4 %**
- **Incidencia: 0,1-0,5%**
- **Recidíva: 10 % per év**
50% per 10 év
- **♂: ♀ = 3:1**
- **Eltérések: földrajzi, klíma, táplálkozási szokások, életmód, nem, kor**
  - Németország P:4% - 4,7 % I: 0,54% – 1,47%
  - ↑fehér, ázsiai rassz
  - ↓feketebőrű, közép- és dél-amerikai lakosok
- **Magyarország : 30000 – 35000 eset/év**

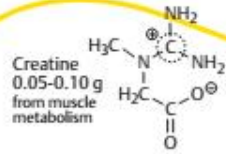
A. Urine

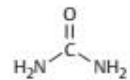
Uric acid
0.3-2.0 g
from purine
degradation

Hippurate
0.15 g

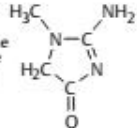

Creatine
0.05-0.10 g
from muscle
metabolism

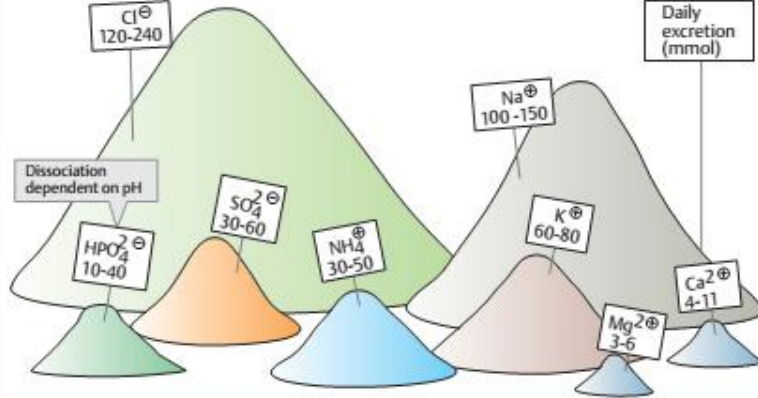
Urea
20-35 g
from proteins
and amino acids

Creatinine
1.0-1.5 g
from creatine
and creatine
phosphate

Glucose < 0.16 g	Ketone bodies < 3 g
Proteins < 0.15 g	Amino acids 1-3 g

C. Inorganic constituents

B. Organic constituents

Kőkomponensek

- **Kristályok**

Ca, oxalát, foszfát vegyületek, húgysav, brushit, apatit, cystin

- **Organikus matrix 2-10 %**, matrix kő: 65 %

globulinok, mucoprotein, hexosamin, víz stb.

- **Ritka komponensek**

xantin, szilikát, ammonium-urát, gyógyszer indukálta kő
pl. triamteren, indinavir

Inhibítorok és promoterek

INHIBITOROK

Kristálynövekedést gátol

- Citrát – Ca komplex
- Magnézium – oxalát komplex
- Pyrofoszfát – Ca komplex
- Cink

Aggregációt gátol

- Glycosaminoglycan
- Tamm- Horsfall protein
- Nephrocalcin etc.

Felszívódást gátol

Oxalobact. formigenes

PROMOTEREK

- Bakteriális infekció
- Matrix
- Anatómiai eltérések – PÚJ obst., MSK
- Tartós immobilizáció
- Emelkedett Hs szint -
- ?? Nanobacteria – kövek 97 %-ában

Inhibítor fehérjék

28 proteins

osteopontin
neutrophil elastase
superoxide dismutase
collagen type I α -1-microglobulin
apolipoprotein A1 haemoglobin
hyaluronan Tamm-Horsfall glycoprotein
fibronectin collagen type IV α -1-antitrypsin
albumin chondroitin sulphate transferrin
 α & γ -globulins prothrombin fragment 1 α -defensin
lithostathine inter- α -trypsin inhibitor CD59 protein
matrix Gla protein calgranulin annexin-II
 β -2-microglobulin retinol-binding protein
 α -1-acid glycoprotein heparan sulphate
myeloperoxidase chain A
osteocalcin bikunin

Kőképződés

NÖVEKEDÉS

felszíni precipitáció
aggregáció

**KŐKÉPZŐDÉS
NUKLEÁCIÓ**

szuperszaturáció (kicsapódási
együttható)
homogén nukleáció - mikrokristály
kicsapódás

**METASTABIL
ÁLLAPOT**

metastabil vizelet – túltelített
promoterek és inhibitorok egyensúlya

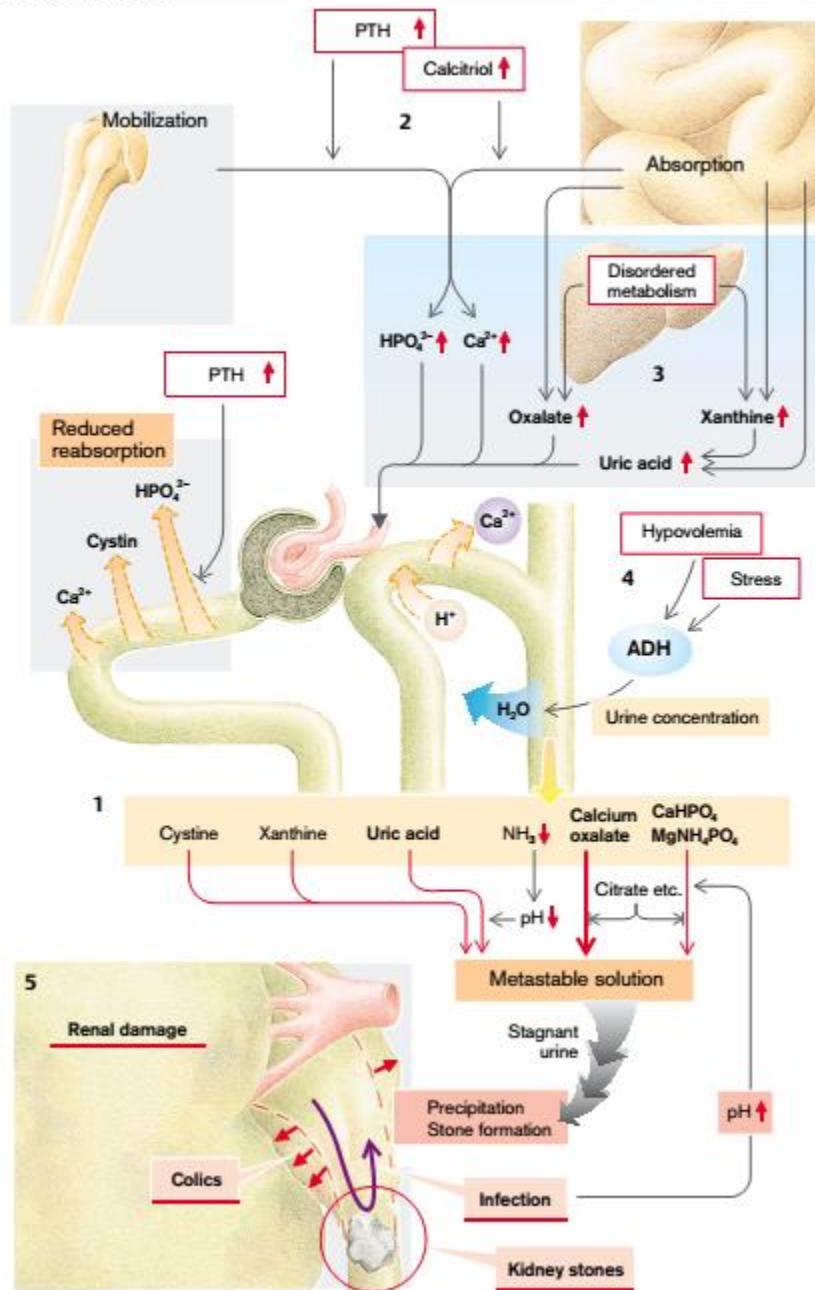
- heterogén nukleáció
- matrix szerepe !
- lassú kristálynövekedés

OLDAT

oldékonysági együttható, T, pH függő
kristályképződés nincs ill. oldódhat

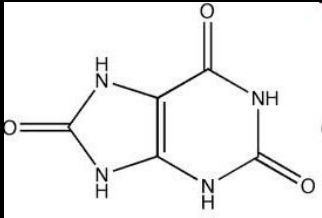
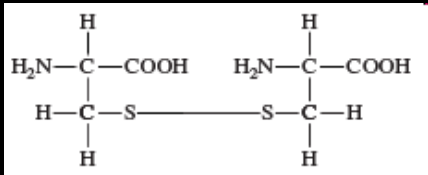
A. Urolithiasis

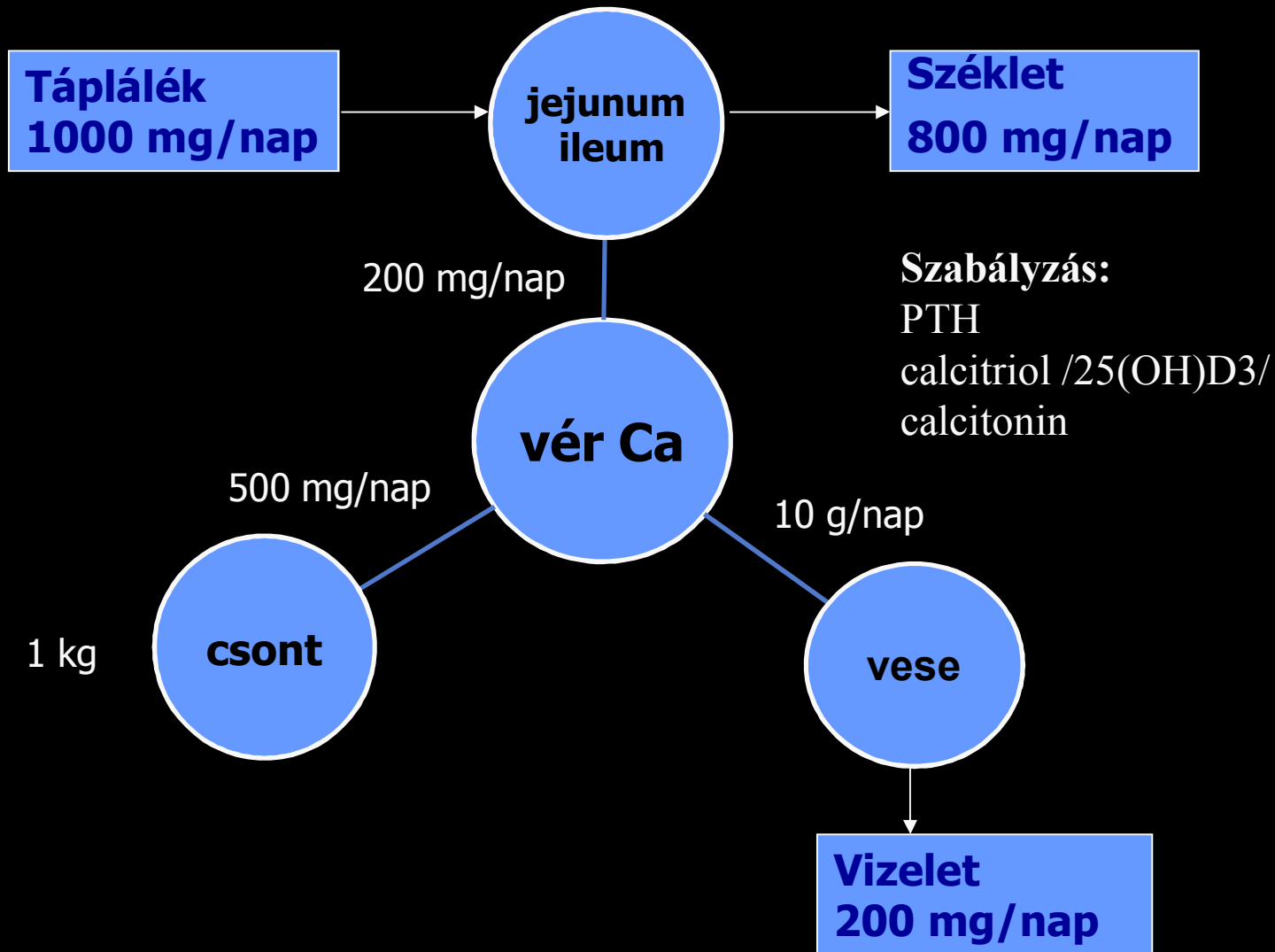
Kőtípusok I.

Köösszetétel	%	Rtg denzitás	Jellemzők
Ca oxalát monohidrát dihidrát	75-80	pozitív CaC₂O₄ x H₂O CaC₂O₄ x 2H₂O	kemény, barna sárgás, facettált
Ca foszfát apatit brushit		erősen pozitív Ca₁₀(PO₄)₆(OH)₂ CaHPO₄ 2H₂O	sötétbarna kemény
Mg ammonium foszfát karbonát apatit	10	enyhén pozitív MgNH₄PO₄ 6H₂O Ca₁₉(PO₄)₆ CO₃	krétafehér gyorsan nő alkalikus pH

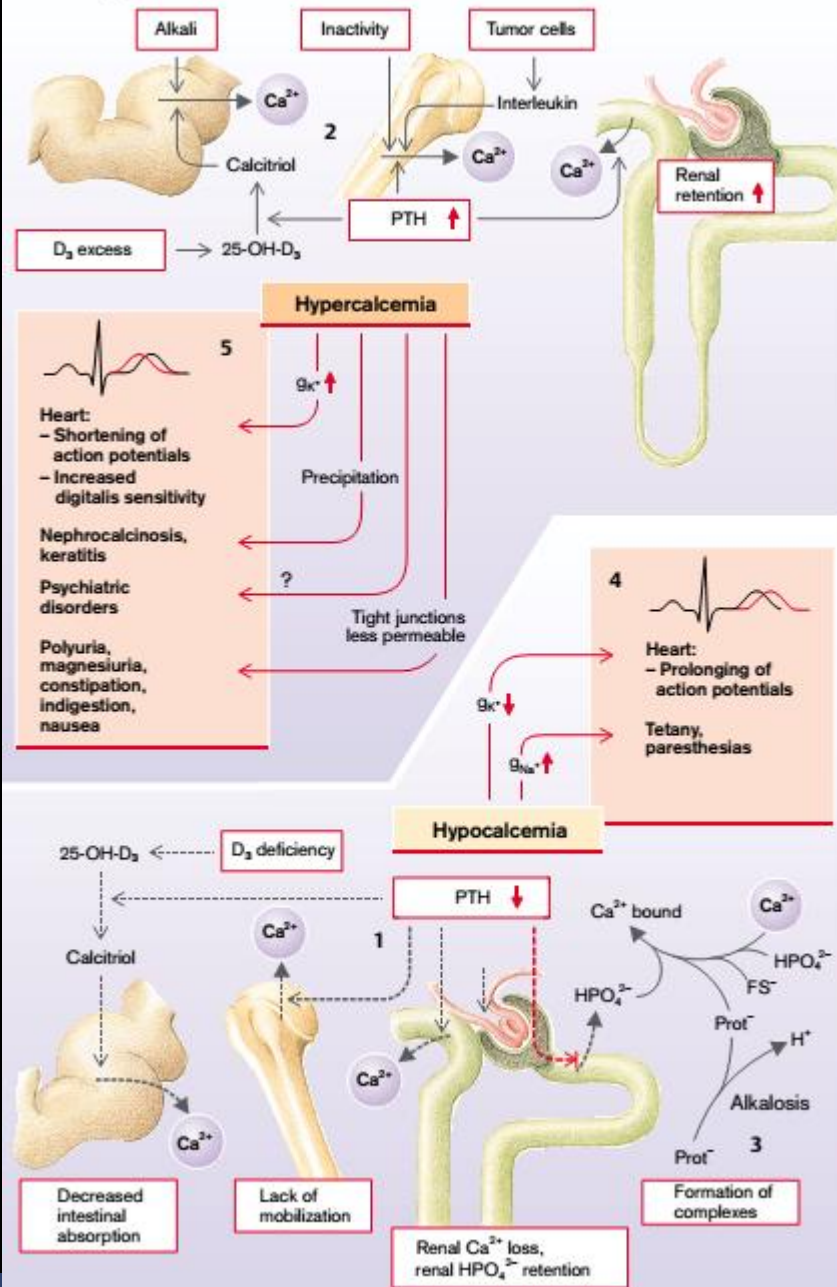
Kőtípusok II.

Kösszetétel	%	Rtg denzitás	Jellemzők
Húgysav	8-10	Rtg negatív 	sima felszín multiplex világosbarna savas pH
Cystin	2	enyhén pozitív 	kompakt, borostyánsárga metabolikus savas pH
Xanthin			ritka
Indinavir (protease inhibitor HIV)		Rtg negatív CT negatív !	ritka

Calcium metabolismus

A. Deranged Calcium Metabolism

Ca kőképződés okai

- **Hypercalciuria** (U Ca ↑)
- **Primer hypercalcaemia** (Se Ca ↑, → U Ca ↑)
sejtszétesés eredetű, glucocortoikoid, pheochromocytoma, AIDS, immobilizáció, iatrogén – thiazid, lithium, A vitamin)
- **Hyperoxaluria**
- **Hypocitraturia: 20-40%**
idiopathiás, acidosis, hypokalaemia
325-350 mg /nap
- **Hyperuricosuria: 20-35 %**
Ca oxalát metastabil vizeletben kőmagként szerepel

A vese szerepe

Proximális kanyarulat csatorna

- kalcium visszaszívás 70% -a
- főleg paracelluláris utakon

Henle-kacs vastag felszálló szára

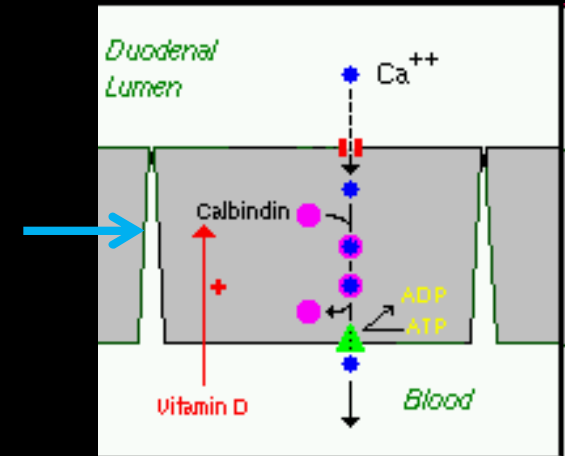
- calcium visszaszívás 20 %
- a Calcium szenzor receptor (CaSR)

Disztális kanyarulat cs.

- PTH által szabályozott
- calcium visszaszívás 8%-a

Hypercalciuria I.

- **Abszorptív: fokozott felszívódás - ritka**
  1. típus – diétafüggetlen
  2. típus – diétafüggő
  3. típus – foszfát veszteséssel járó
- **Renális: primer Ca vesztes a vizelettel (50-60%)**
funkcionális vagy morfológiai (renális tubuláris zavar, RTA, Dent betegség, Bartter sy.)
- **Reszorptív: ↑ PTH, csont**
hormonális okok pl. hypothyreosis, hyperparathyreosis, ACTH túlsúly, **csontlebonlás** (immobilizáció, tu., RA)
- **Idiopathiás (5-10%)**
- **Egyéb (gyógyszerek pl. szteroid, diuretikum)**
- **TH: diéta?, inhibitorok (citrát, Mg), thiazidok**

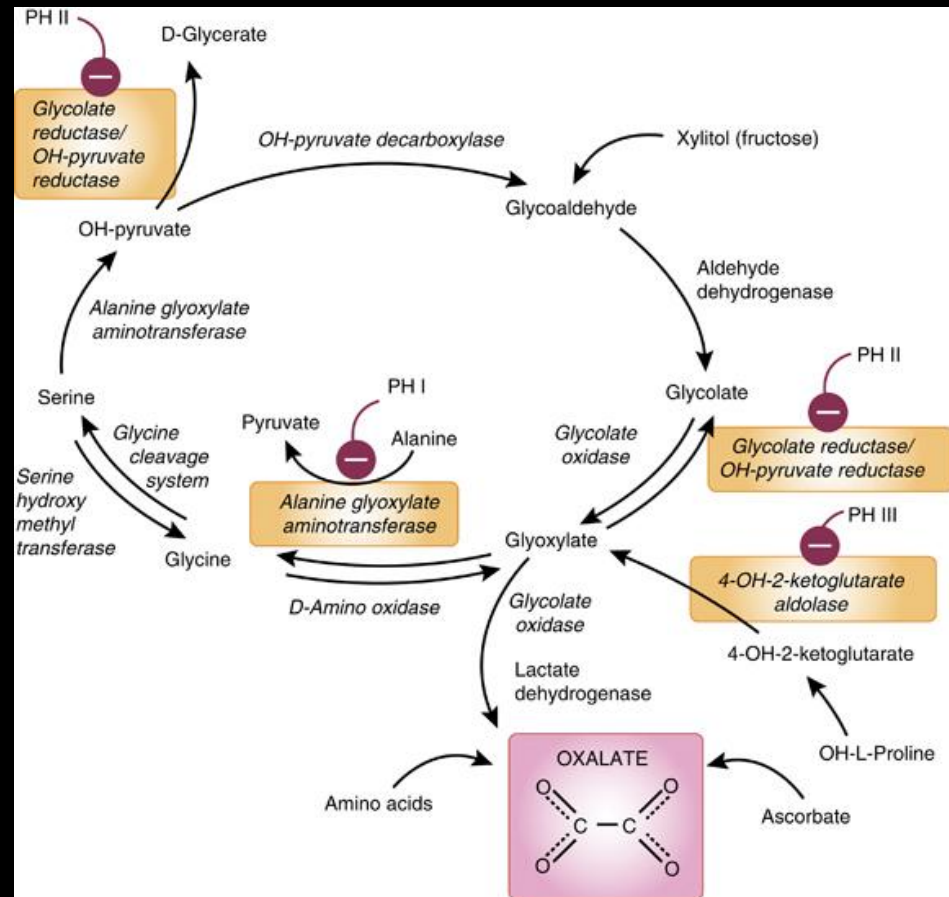

Primer hyperoxaluria

Májenzim defektus

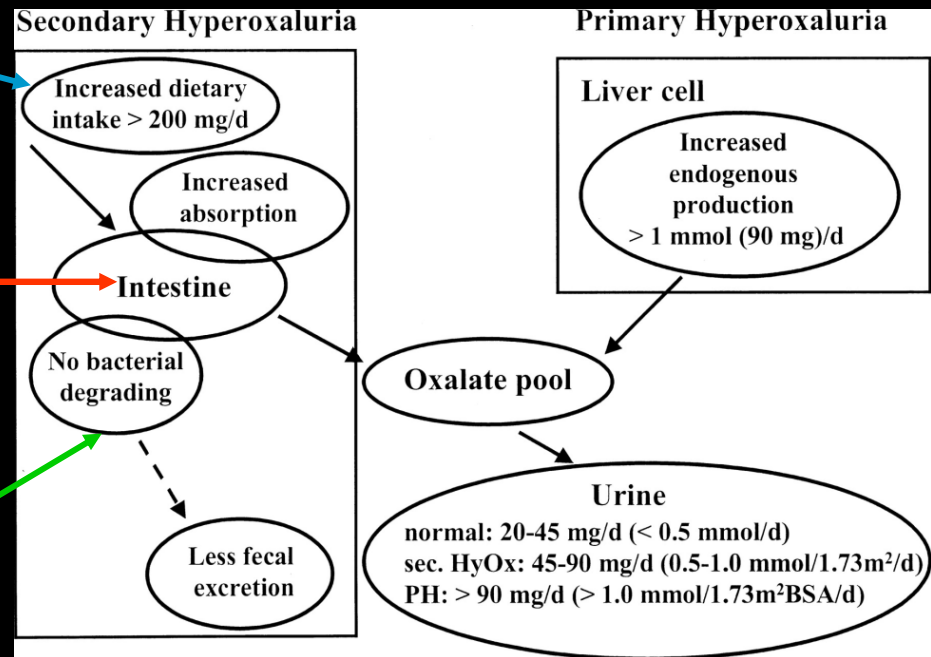
- **1. típus:** alanin-glyoxilate aminoszferáz (AGT) 1/120000, AR, progresszív, nephrocalcinosis, oxalosis veselégtelenség
- **2. típus:** glycolát és hydroxypyruvát reduktáz (GR/HRP) jobb prognózis
- **3. típus:** ketoglutarát aldoláz

Toxikus: ethylen glykol, methoxyfluran, piridoxin hiány

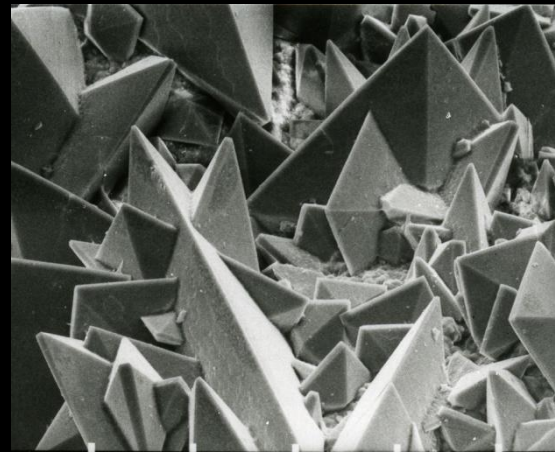

Hyperoxaluria szekunder

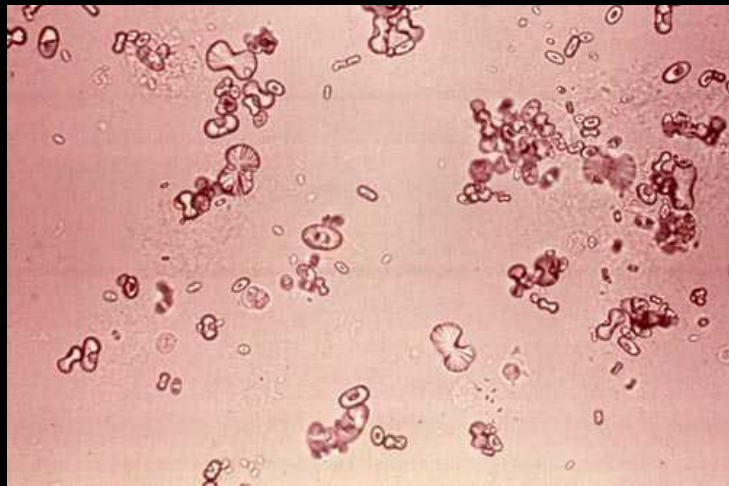
- **Diéta:** csak 10% szívódik fel anion exchanger protein (SLC26)
- **Enterális:** bélresectio (Roux, Y), bélgyulladás, zsírsav malabsorptio
- **Oxalobacter formigenes** – oxalát decarboxylase
- **TH:** zsírszegény, oxalátszegény diéta, Ca pótlás, piridoxin

Ca-oxalát-dihydrát

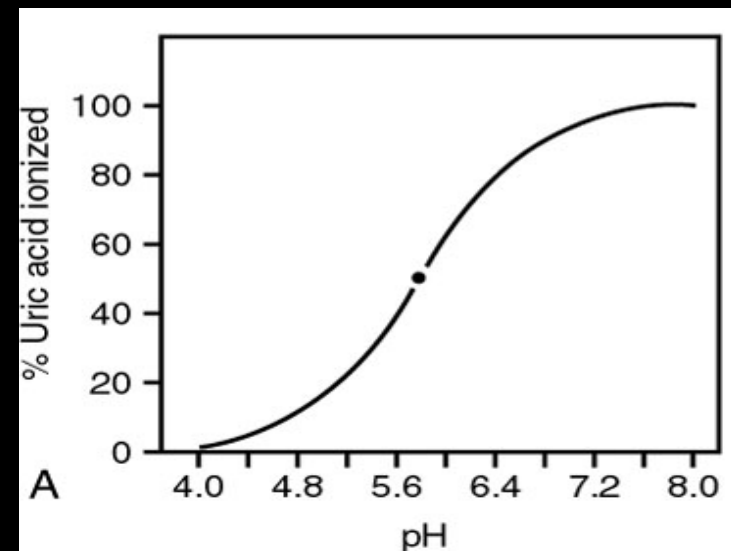
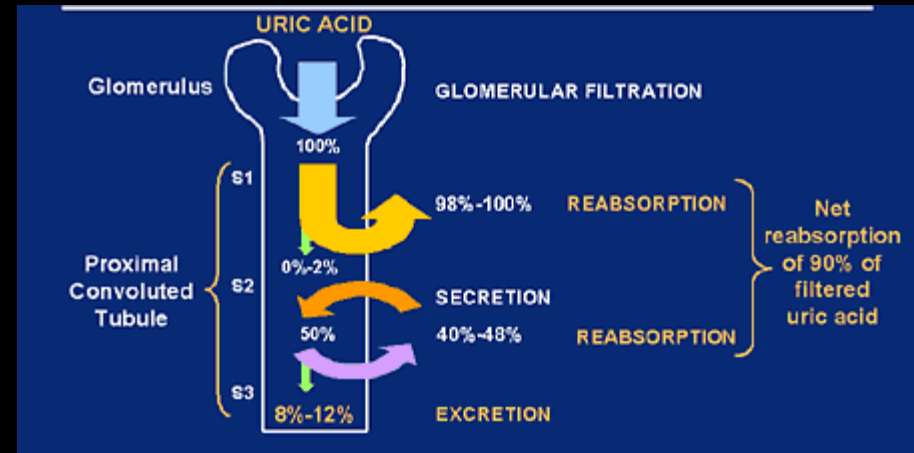

Ca-oxalát-monohydrát

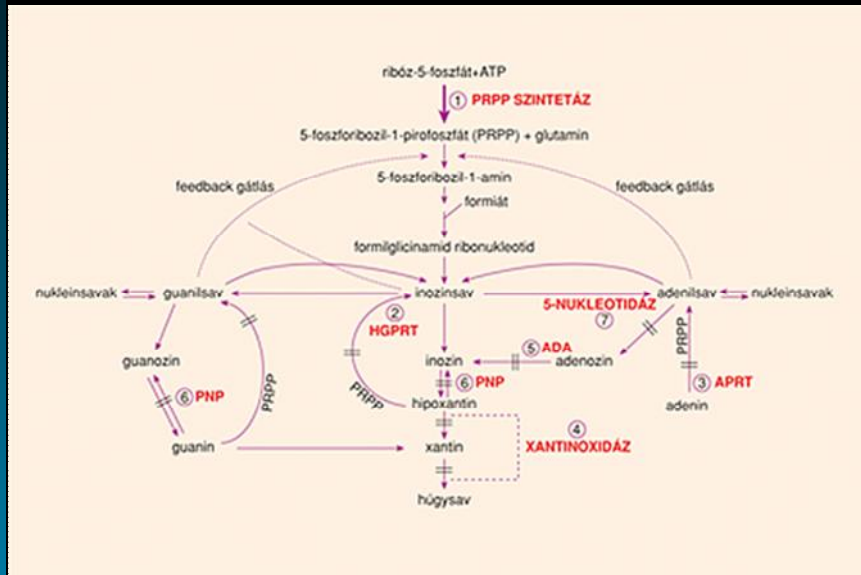

Húgysav kövek

- Endogén - purin lebomlása
de novo szintézis
pool: 1500 mg
Exogén – vörös húsok, alkohol
- vizelettel ürül 4-600 mg/nap
oldékonysága: rossz, pH függő
nincs inhibítora
- Típusai
  - **hyperuricaemia**: $\uparrow$ Se Hs, $\uparrow$ U
  - **hyperuricosuria**: $\uparrow$ U Hs
  - **idiopátiás**: savas vizelet pH

Hyperuricaemia

KÖSZVÉNY

- **Primer:**
enzimdefektusok

- **Szekunder:**
↑ myelo és lymphoproliferatív betegségek: sejtszétesés: tumor, hemolyticus anaemia malária, rhabdomyolysis
- **egyéb:** psoriasis, Paget-kór, alkoholizmus, elhízás, hypertonia, hypothyreosis, eclampsia, Down kór, sarcoidosis, kiszáradás, veseelégtelenség
- **gyógyszer:** aszpirin, cyclosporin, ethambutol, vízhajtók

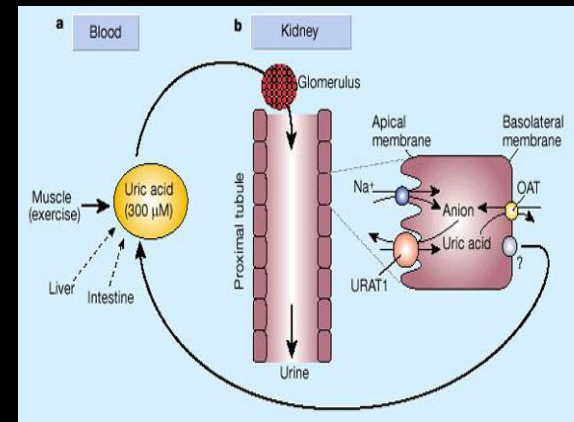
Hyperuricosuria

- **Tubuláris működészavar** (pl. Fanconi sy.)
- **Transzportzavar**
- **Gyógyszer:** amlodipin, atorvastatin, losartan, ACTH, cortison

Idiopátiás

alacsony vizelet pH
elégtelen NH_4^+ excretio
és emelkedett sav
kiválasztás

TH:
diéta
alkalizáció
allopurinol

Na függő URAT-1
hUAT (uromodulin)

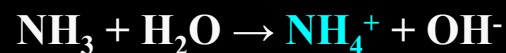
Húgysav kő

Struvit kövek

- **Feltételek: pH 7,2**
ammónia a vizeletben
- **Urea bontó baktériumok: Proteus, Klebsiella, Pseudomonas, Serratia, Providentia, Haemophilus, Ureaplasma stb.**
Kivéve E. coli és Gram+ !!

- **magas ammónia szint: epithel károsodás, gyulladás, matrix kicsapódás**
- **lúgos vegyhatás (pK=10.1): foszfátok, Mg, carbonát – apatit vegyületek kicsapódása**
- **TH: savanyítás, antibiotikum**

Struvit kő

Cystin kő

- autoszom recesszív, incidencia: 1/10.000
- transzport fehérje zavar a bélben és a vesében, multigénes
2. kromoszóma (*SLC3A1* gén), 19. kromoszóma (*SLC7A9* gén)
- dibázikus aminosavak (**COLAH**) reabszorpciós zavara
- a cystin oldhatósága rossz, 250 mg/l, pH függő
- **Kőképződés kockázata: vizelet koncentrációtól függ**

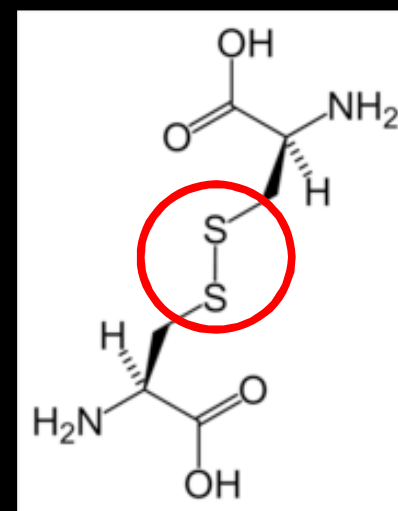
alacsony: 150 - 400 mg/nap

közepes 400 - 800 mg/nap

közepesnél súlyosabb: 800 - 1,200 mg/nap

magas: 1,200 - 2,000 mg/nap

nagyon magas: 2,000 mg/nap

Cystin kő kezelése

Cél: 150 – 300 mg/l cystin ürítés

TH: folyadékbevitel

alkalizálás (citrát keverék) - pH 7,5↑

pH5 - 300 mg/l

pH7 - 400 mg/l

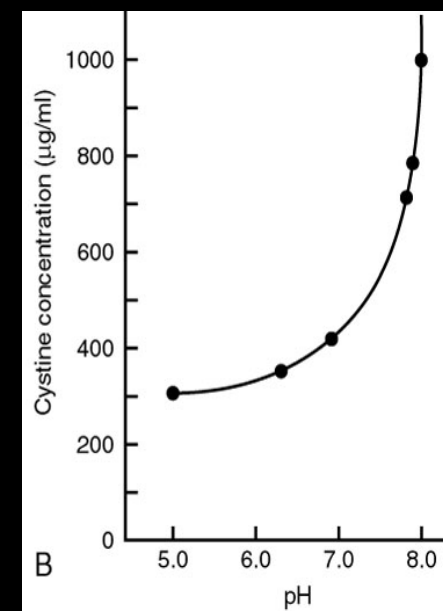
pH9 – 1000 mg/l

diéta - ↓ methionin

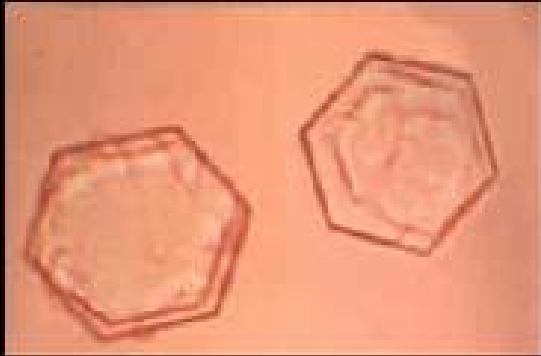
állati fehérjék, : hús, hal, tej, tejtermék, tojás

gyógyszeres: D penicillamin, Thiola

egyéb: C-vitamin, glutamin, acetazolamid

Cystin kő

forever

a kidney stone

